

แสงส่องใจ

(อันดับ ๔)

ประทานแสงส่องใจ

วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา เป็นนวมามงคลแก่จิตใจ เป็นที่ปีติโสมนัสยิ่งใหญ่มหึมา พ้นประมาณ เหตุทรงพระคุณมหาศาลพ้นพรรณนา

เมื่อมาถึงอุดมพิเศษสมัย ศิษยานุศิษย์น้อยใหญ่และผู้เลื่อมใสศรัทธาในปฏิปทาอันสงบงามของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชท่านจึงพร้อมกันรวมใจประกาศความกตัญญูตักเวทิจัดพิมพ์หนังสือ “แสงส่องใจ” ทุกอันดับ ที่ทรงแจกแล้วในวันที่ ๓ ตุลาคมทุกปี และที่ทรงแจกในปีพระชนมายุ ๘๐ นี้ รวมหนังสือ ๑๑ อันดับ เพื่อขอประทานน้อมถวายเป็นส่วนเพิ่มพูนพระกุศลบุญราศี ที่ทรงสั่งสมมาด้วยดีทุกพระชาติ

พระกุศลมากมาย ภายใต้อานุภาพคุณพระรัตนตรัย ย่อมสามารถเสริมส่งให้ทรงถึงความยิ่งความสว่างไสวในธรรม ทรงเป็นพระประมุขนำความเจริญรุ่งเรืองร่มเย็นยืนนานให้มีให้เป็นไปในพุทธเขตแห่งสยามรัฐสีมาภพนี้ ภายใต้อานุภาพบุญญาบารมีสูงส่งแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สองพระผู้ทรงพระชาติทรงพระคุณอันประเสริฐ.

วัดบวรนิเวศวิหาร
กุฏิหลวงกับบาทแสนยากร

3111102002008

แสงส่องใจ

๐ มีพระพุทธศาสนสุภาษิตว่า "ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ทั้งคนพาลทั้งบัณฑิต ล้วนไปสู่อำนาจแห่งความตาย ล้วนมีความตายเป็นเบื้องหน้า" แทบทุกคนเคยได้รับรู้ความหมายของข้อความนี้อยู่ตลอดมาแล้ว แทบทุกคนเคยพูดออกจากปากตนเองมาแล้วนับครั้งไม่ได้แม้จะไม่ตรงเป็นคำคำ แต่ก็มีความหมายตรงกัน.

๐ ทุกคนมีความรู้อยู่แก่ใจ ว่าทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย ไม่มีสักคนเดียวที่จะหนีความตายพ้น และทุกคนมีความได้เปรียบอยู่ประการหนึ่ง ที่มีความรู้นี้ติดตัวติดใจอยู่ แต่แทบทุกคนก็มีความเสียเปรียบอยู่ประการหนึ่ง ที่ไม่เห็นค่าไม่เห็นประโยชน์ของความรู้นี้ จึงมิได้ใส่ใจเท่าที่ควร ปล่อยปละเลย รู้จึงเหมือนไม่รู้ สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ จึงเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่มีค่า.

๐ ความรู้ว่าทุกคนเกิดมาแล้วต้องตายเป็นสิ่งเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่ง แม้ใส่ใจในความรู้นี้ให้เท่าที่ควร ก็

สามารถนำไปเกิดคุณเกิดประโยชน์แก่ตนเองได้มหาศาล
ยากจะหาประโยชน์ใดอาจเปรียบได้.

○ ปราศัญทางพระพุทธศาสนาทั้งหลายสอนให้หัด
ตายก่อนถึงเวลาตายจริง ท่านสอนให้หัดตายไว้เสมอ
อย่างน้อยก็ควรวันละครั้ง ครั้งละ ๕ นาที ๑๐ นาทีเป็น
อย่างน้อย.

○ การหัดตายนั้น บางผู้บางพวกว่าจะเริ่มด้วยหัด
คิดถึงสภาพเมื่อตนกำลังจะถูกประหารให้ถึง
ตาย คิดให้ลึกซึ้งถึงความกลัวตายของตนในขณะนั้น
แล้วก็คิดจนถึงเมื่อต้องถูกประหารให้ถึงตายจนได้
แม้จะกลัวแสนกลัว แม้จะพยายามกระเสือกกระสน
ช่วยตนเองให้รอดพ้นอย่างไร ก็หารอดพ้นไม่ ต้อง
ตายด้วยความทรมานทั้งกายทั้งใจ การหัดตายด้วย
เริ่มตั้งแต่ความกลัวตายอย่างทารุณโหดร้ายเช่นนี้ มี
คุณเป็นพิเศษแก่จิตใจ จะสามารถอบรมบ่มนิสัยที่
แม้เห็นมโหฬารอัมหิตปราศจากเมตตากรุณาต่อชีวิต
ร่างกายผู้อื่นสัตว์อื่นให้เปลี่ยนแปลงได้ ความคิดที่จะ
ประหารประหารเขาเพื่อผลได้ของตนจะเกิดได้ยาก หรือ

จะเกิดไม่ได้เลย.

- การพยายามทำให้รู้สึกหวาดกลัวการถูกประหารประหารผลาญชีวิตตนนั้น เมื่อทำไว้เสมอ ก็เกิดผลเป็นความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่จะต้องห่วงกลัวเช่นเดียวกัน ความเมตตาปรานีชีวิตผู้อื่นสัตว์อื่นก็จะเกิดได้ แม้จะไม่เคยเกิดมาก่อน ซึ่งก็เป็นการเมตตาปรานีชีวิตตนเองพร้อมกันไปได้อย่างแน่นอน.
- ผู้ประหารประหารเขา แม้จะได้สิ่งที่มุ่งได้ แต่ผลที่แท้จริงอันจะเกิดจากกรรมคือการประหารประหารที่ได้ประกอบกระทำลงไปนั้น จะเป็นทุกข์โทษแก่ผู้กระทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้.
- กรรมนั้นให้ผลสัตว์ชั้นนรก เหมือนผลของยาพิษร้าย กรรมนั้นเมื่อทำแล้ว ก็เหมือนดื่มยาพิษร้ายแรงเข้าไปแล้ว จักไม่เกิดผลแก่ชีวิตและร่างกายไม่มี ถ้าเป็นกรรมดี ก็จักให้ผลดี ถ้าเป็นกรรมชั่ว ก็จักให้ผลชั่ว.

๐ เราเป็นพุทธศาสนิกชนนับถือพระพุทธศาสนา พึ่ง
มีปัญญาเชื่อให้จริงจังถูกต้องในเรื่องกรรมและการให้
ผลของกรรม จักเป็นสิริมงคลเป็นความสวัสดิแก่ตนเอง.

๐ ยุคนี้สมัยนี้น่าจะง่ายพอสมควรสำหรับจะนึกให้
กลัวการถูกประหารถึงชีวิต เพราะเหตุการณ์
ทำนองนี้เกิดขึ้นแก่ใครต่อใครไม่เว้น อาจเกิดแก่
เราเองวินาทีใดวินาทีหนึ่งก็ได้ หัดคิดไว้ก่อนจึงเป็น
การเตรียมพร้อมที่ไม่ปราศจากเหตุผลแต่เป็นความไม่
ประมาท.

๐ ความตายเกิดขึ้นได้แก่ทุกคน ทุกแห่ง ทุกเวลา
พุทธศาสนสุภาษิตกล่าวว่าเมื่อสัตว์จะตายไม่มีผู้ป้องกัน
จะอยู่ในอากาศ อยู่กลางสมุทร เข้าไปสู่หลิบนภา ก็ไม่
พ้นจากมฤตยูได้ ประเทศคือดินแดนที่มฤตยูจะไม่
รุกรานผู้อยู่ไม่มี.

๐ เราจะถูกมฤตยูรุกรานเมื่อไรที่ไหน เราไม่รู้
หายใจออกครั้งนี้แล้ว อาจจะไม่หายใจเข้าอีก เมื่อถึง
เวลา จะต้องตายไม่มีผู้ใดจะขัดเพี้ยนได้ ไม่มีผู้ใดจะ

ช่วยได้ เพราะเมื่อสัตว์จะตายไม่มีผู้ป้องกัน และความ
ผิดเพี้ยนกับมฤตยูอันมีกองทัพใหญ่นั้นไม่ได้เลย.

○ ทุกย่างก้าวของทุกคน ไม่ว่าจะเป็ใคร อยู่แห่ง
หนตำบลใด นำไปถึงมือมฤตยูได้ ผู้ร้ายก็เคยตกอยู่
ในมือมฤตยู ทั้งที่ถุงใส่เงินแสนเงินล้านที่ไปปล้นจ้ชา
มายังอยู่ในมือ ไม่ทันได้ใช้ ไม่ทันได้เก็บเข้าบัญชีสะสม
เพื่อความสมปรารถนาของตน.

○ นักการเมืองไม่ว่าเล็กไม่ว่าใหญ่ ก็เคยตกอยู่ใน
มือมฤตยูในขณะที่กำลังเหนื่อยกายเหนื่อยใจใช้หัวคิด
ทุ่มเทเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของตน.

○ ผู้ที่กำลังยิ้มแย้มแจ่มใสมีความสุขกับครอบครัว
เค็วข่าวอยู่ในปากแท้ ๆ ก็เคยตกอยู่ในมือมฤตยูโดย
ไม่รู้เนื้อรู้ตัว.

○ ผู้เห็นฟ้าอยู่บนเครื่องบินใหญ่โตมหัพรากราวกับ
ตึก ก็เคยตกอยู่ในมือมฤตยูโดยไม่คาดคิด.

- ผู้โดยสารเรือเดินสมุทรใหญ่ก็เคยตกอยู่ในมือมฤตยูพร้อมกันมากมายหลายร้อยชีวิต.
- นักโต้เขาผู้สามารถก็เคยหายสาบสูญในขณะที่กำลังโต้เขาโดยตกเข้าไปอยู่ในมือมฤตยู.
- ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาคือผู้มีปัญญาท่านสอนให้เร่งอบรมมรณสติ นี่ถึงความตาย หัดตายก่อนตายจริง จุดมุ่งหมายสำคัญของการหัดตายก็คือเพื่อให้ปล่อยใจจากสิ่งทั้งหลาย ก่อนที่จะถูกความตายบังคับให้ปล่อย.
- กิเลสเครื่องเศร้าหมอง ตัณหาความดิ้นรนทะยานอยาก อุปาทานความยึดมั่นถือมั่นทั้งหลายทั้งปวง หัดใจให้ปล่อยเสียพร้อมกับหัดตาย.
- สิ่งอันเป็นเหตุให้โลก ให้โกรธ ให้หลง ให้เกิด ตัณหาอุปาทาน หัดละเสียปล่อยเสียพร้อมกับหัดตาย ซึ่งจะมาถึงเราทุกคนเข้าจริงได้ทุกวินาที.

○ อันความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัณหา อูบาทาน นั้นบางครั้งบางคราวก็ทำให้ผู้ยังมีชีวิตอยู่ทั้งหลายได้รับวัตถุตอบสนองของสมปรารถนา เช่นผู้มีความโลภอยากได้ข้าวของทรัพย์สินเงินทองของผู้อื่น บางครั้งบางคราวก็อาจขอเขาโกงเขาลักขโมยเขา ได้สิ่งที่โลภอยากได้เป็นของตนสมปรารถนา หรือผู้มีความโกรธ อยากว่าร้ายเขา อยากทำร้ายร่างกายเขา บางครั้งบางคราวก็อาจทำได้สำเร็จสมใจ แต่ถ้าตกอยู่ในมืออมฤตยูแล้ว เป็นคนตายแล้ว แม้ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัณหาอูบาทานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตใจ จะไม่สามารถใช้กิเลสกองใดกองหนึ่งให้เกิดผลสนองความปรารถนาต้องการได้เลย.

○ ผู้มีความโลภที่ตายแล้วไม่อาจขอเขาลักขโมยเขาได้ หรือผู้มีความโกรธที่ตายแล้วก็ไม่อาจว่าร้ายเขาทำร้ายเขาได้ กล่าวได้ว่าแม้ใจของผู้ที่ตายจะยังมีความโลภ ความโกรธความหลงตัณหาอูบาทานอยู่มากมายเพียงไร ก็จะไม่สามารถก่อให้เกิดผลดีอันเป็นคุณแก่ตนหรือแก่ผู้ใดได้เลย มีแต่ผลร้ายเป็นโทษสถานเดียวจริง.

○ กิเลสเป็นคุณแก่ผู้ตายไม่ได้ แต่เป็นโทษแก่ผู้ตายได้.

○ เมื่อลมหายใจออกจากร่างไม่กลับเข้าอีกแล้ว สิ่งที่เป็นนามแลไม่เห็นด้วยสายตาเช่นเดียวกับลมหายใจคือจิต ก็จะต้องออกจากร่างโดยคงสภาพเดิม คือพร้อมด้วยกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวงที่มีขณะจิตยังอยู่ในร่าง คือยังเป็นจิตของคนเป็น คนยังไม่ตาย พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้ว่า “ผู้ละโลกนี้ไปในขณะที่จิตเศร้าหมอง ทูคติเป็นอันหวังได้”.

○ กิเลสทั้งปวงเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต จิตที่มีกิเลสเป็นจิตที่เศร้าหมอง กิเลสมากจิตก็เศร้าหมองมาก กิเลสน้อยจิตก็เศร้าหมองน้อย จิตที่มีกิเลสเศร้าหมองเมื่อละร่างไปสู่ภพภูมิใด ก็คงกิเลสเหล่านั้นอยู่ คงความเศร้าหมองนั้นไว้ ภาพภูมิที่ไป จึงเป็นทุกข์ คติที่ชั่ว คติที่ไม่ดี มากน้อยหนักเบาตามกิเลสความเศร้าหมองของจิต.

○ คำว่าจิตเศร้าหมองมิได้หมายถึงจิตที่หดหู่อยู่ด้วย

ความเศร้าโศกเสียใจเท่านั้น จิตเศร้าหมองหมายถึงจิตที่ไม่บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว คือเศร้าหมองอยู่ด้วยกิเลส.

○ จิตมีกิเลสมากก็เศร้าหมองมาก จิตมีกิเลสน้อยก็เศร้าหมองน้อย.

○ อันกิเลสกองหลงหรือโมหะนั้นเป็นกองใหญ่ กองสำคัญ เป็นเหตุแห่งราคะหรือโลภะและโทสะ ความหลงหรือโมหะคือความรู้สึกที่ไม่ถูก ความรู้สึกที่ไม่ชอบ ความรู้สึกที่ไม่ควร คนมีโมหะคือคนหลง.

○ ผู้มีความรู้สึกไม่ถูกไม่ชอบไม่ควรทั้งหลาย คือคนมีโมหะ คือคนหลง เช่นหลงตน หลงคน หลงอำนาจ เป็นต้น.

○ คนหลงตนเป็นคนมีโมหะ มีความรู้สึกที่ไม่ถูกไม่ชอบไม่ควรในตนเอง คนหลงตนจะมีความรู้สึกว่าตนเป็นผู้มีความดี ความสามารถ ความวิเศษเหนือใครทั้งหลายเกินความจริง เป็นความรู้สึกในตนที่ไม่ถูกไม่ชอบไม่ควร.

○ เมื่อมีความรู้สึกอันเป็นโมหะความหลง ราคะ หรือโลภะและโทสะก็จะเกิดตามมาได้โดยไม่ยาก.

○ เมื่อหลงตนว่าดีพิเศษเหนือคนทั้งหลาย ความโลภให้ได้มาซึ่งสิ่งอันสมควรแก่ความดีความพิเศษของตนย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ความโกรธด้วยไม่ต้องการให้ความดีความพิเศษนั้นถูกเปรียบหรือถูกลบล้างย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา.

○ ผู้หลงคนเป็นผู้มีโมหะ มีความรู้สึกที่ไม่ชอบไม่ถูกไม่ควรในคนทั้งหลาย ผู้หลงคนจะมีความรู้สึกว่าคนนั้นคนนี่ที่ตนหลงมีความสำคัญมีความดีพิเศษเหนือคนอื่น เกิดความมุ่งหวังเกี่ยวกับความสำคัญความดีความพิเศษของคนนั้นคนนี่ ความมุ่งหวังนั้นเป็นโลภะ และเมื่อมีความหวังก็ย่อมมีได้ทั้งความสมหวังและความผิดหวังเป็นธรรมดา ความผิดหวังนั้นเป็นโทสะ.

○ ผู้หลงอำนาจเป็นผู้มีโมหะ มีความรู้สึกที่ไม่ถูกไม่ชอบไม่ควรในอำนาจที่ตนมี ผู้หลงอำนาจจะมี

ความรู้สึกว่าอำนาจที่ตนมีอยู่นั้นยิ่งใหญ่เหนืออำนาจ
ทั้งหลายเกินความจริง เป็นความรู้สึกที่ไม่ถูกไม่ชอบ
ไม่ควร.

○ ผู้หลงอำนาจของตนว่ายิ่งใหญ่เหนืออำนาจ
ทั้งหลายย่อมเกิดความเหิมเห่อทะเยอทะยานในการ
ใช้อำนาจนั้นให้เกิดผลเสริมอำนาจของตนให้ยิ่งขึ้น
ความรู้สึกนี้จัดเป็นโลภะ และแม้ไม่เป็นไปดังความ
เหิมเห่อทะเยอทะยาน ความผิดหวังนั้นจักเป็นโทษะ.

○ ผู้ที่มีโมหะมาก คือมีความหลงมาก มีความรู้สึก
ที่ไม่ถูกไม่ชอบไม่ควรในตนในคนในอำนาจมาก ย่อม
ปฏิบัติผิดได้มาก ก่อทุกข์โทษภัยให้เกิดได้มาก ทั้ง
แก่ตนเองและแก่ผู้อื่น ทั้งแก่ส่วนน้อยและแก่ส่วนใหญ่
รวมถึงแก่ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.

○ บุคคลผู้มีโมหะมาก หลงตนมาก จัดเป็นพวกมี
กิเลสมาก จิตเศร้าหมองมาก จะเป็นผู้ขาดความอ่อนน
น้อม แม้แต่ต่อผู้ควรอย่างยิ่งที่จะได้รับความอ่อนน้อม
บุคคลเหล่านี้เมื่อละโลกนี้ไปในขณะที่ยังไม่ได้ละกิเลส

คือโมหะให้น้อย จิตย่อมเศร้าหมอง ย่อมไปสู่ทุกคติ.

○ ทุกคติของผู้หลงตนจนไม่มีความอ่อนน้อมต่อผู้ควรได้รับความอ่อนน้อมอย่างยิ่ง คือจะเกิดในตระกูลต่ำ ตรงกันข้ามกับผู้รู้จักอ่อนน้อมต่อผู้ควรได้รับความอ่อนน้อมที่จะไปสู่สุคติ คือจะเกิดในตระกูลสูง เป็นเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมที่เที่ยงแท้.

○ ผู้ใดทำกรรมใดไว้ จักได้รับผลของกรรมนั้น ทำดีจักได้ดี ทำชั่วจักได้ชั่วทำเช่นใดจักได้เช่นนั้น การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ควรได้รับความอ่อนน้อมเป็นกรรมไม่ดี การเกิดในตระกูลต่ำเป็นผลของกรรมไม่ดี เป็นผลที่ตรงตามเหตุแท้จริง ผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำ ปกติย่อมไม่ได้รับความอ่อนน้อมจากคนทั้งหลาย ส่วนผู้ที่เกิดในตระกูลสูงปกติย่อมได้รับความอ่อนน้อมที่ผู้เกิดในตระกูลสูงมีปกติได้รับ นั้นเป็นผลที่เกิดจากเหตุอันเป็นกรรมดี คือความอ่อนน้อม.

○ ผู้มีปัญญาควรปฏิบัติตามคำแนะนำของ ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา หัดตายก่อนที่จะตายจริง หัด

ปล่อยใจจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ พร้อมกับการ
หัตตาย ก่อนที่จะถูกความตายมาบังคับให้เป็นไป.

๐ การหัตตายที่ปราชาญ์ในพระพุทธศาสนาท่าน
แนะนำคือการหัตอบรมความคิดสมมุติว่าตนเองใน
ขณะนั้นปราศจากชีวิตแล้ว ตายแล้วเช่นเดียวกับผู้ที่
ตายแล้วจริงทั้งหลาย คิดให้เห็นชัดว่าเมื่อตายแล้ว
ตนจะมีสภาพอย่างไร ร่างที่เคยเคลื่อนไหวได้ก็จะทอด
นิ่ง อย่าว่าแต่เพียงจะลุกขึ้นไปเก็บรวบรวมเงินทอง
ข้าวของที่อุตสาหะสะสมไว้เพื่อนำไปด้วยเลย จะเขยิบให้
พันแดดพันมดสักนิ้วสักคืบก็ทำไม่ได้ เมื่อมีผู้มายกไป
นำไปยังที่ซึ่งเขากำหนดกันว่าเหมาะว่าควร ก็ไม่อาจ
ขัดขืนได้แย้งได้ แม้อันเป็นที่รักที่หวงแหน เขาก็
จะไม่ให้อยู่ จะยกไปวัด เคยนอนบนฟูกบนเตียงใน
ห้องกว้างประตูหน้าต่างเปิดโปร่ง เขาก็จะจับลงไปใน
โลงศพที่แคบทึบไม่มีประตูไม่มีหน้าต่างตีตาปูปิดสนิท
แน่น ไม่ให้มีแม้แต่ช่องลมและอากาศ จะร้องก็ไม่ดัง
จะประท้วงหรืออ้อนวอนก็ไม่สำเร็จ ไม่มีใครสนใจ
สามีภริยามารดาบิดาบุตรธิดาญาติสนิทมิตรทั้งหลาย
ที่เคยรักใคร่ห่วงใยกันนักหนา ก็ไม่มีใครมาอยู่ด้วย

แม่สักคน อธิบายว่าแต่จะเข้าไปนั่งไปนอนในโรงศพด้วย
เลย แม่แต่จะนั่งเฝ้านอนเฝ้าอยู่ข้างโลงทั้งวันทั้งคืน
ก็ยังไม่มีการขุดศพ บ้านเรือนใครก็จะพากันกลับคืนหมด
ทั้งไว้แต่ลำพังในวัดที่อ้างอ้าง มีศาลาตั้งศพ มีเมรุเผา
ศพ มีเชิงตะกอน มีศพที่เผาเป็นเก้าถ่านแล้วบ้าง ยังไม่
ได้เผาบ้าง มากมายหลายศพ ที่นี้เมื่อยังไม่ตาย เรา
เคยกลัวเคยรังเกียจ แต่เมื่อตายเราก็หนีไม่พ้น เรามี
อะไรหรือในขณะนั้น เราไม่มีอะไรเลย มือเปล่าเกลี้ยง-
เกลาไปทั้งเนื้อทั้งตัว เงินสักบาททองสักเท่าหนวดกุ้ง
ก็ไม่มีติด มีแต่ตัวแท้ ๆ เขาไม่ได้แต่งเครื่องเพชรเครื่อง
ทองของมีค่าหรือมอพระกระเป๋าใส่เงินใส่ทองให้เลย
อย่างดีก็มีเพียงเสื้อผ้าที่เขาเลือกสวมใส่แต่งศพให้
ไปเท่านั้น ซึ่งไม่กี่วันก็จะชุ่มเลือดชุ่มน้ำเหลืองที่ไหล
จากตัวมีใครเล่าจะมาเปลี่ยนชุดใหม่ให้ทั้ง ๆ ที่สะสม
ไว้มากมายหลายสิบชุด ล้วนเป็นที่ชอบอกชอบใจว่า
สวยว่างาม โอกาสที่จะได้ใช้เงินใช้เสื้อผ้าอาภรณ์
เครื่องเพชรเครื่องทองเหล่านั้นสิ้นสุดลงแล้วพร้อม
กับลมหายใจ พร้อมทั้งชีวิตที่สิ้นสุดนั่นเอง ไม่คุ้มกัน
เลยกับความเหน็ดเหนื่อยแสวงหามาสะสมโดยไม่ถูกไม่
ชอบด้วยประการทั้งปวง ที่เป็นบาปเป็นอกุศลเป็น

การเบียดเบียนก่อทุกข์ภัยให้ผู้อื่น.

○ หัดให้เห็นร่างกายของตนเองที่ตายแล้วขึ้นขีดอยู่ในโลง เริ่มปริเริ่มแตก มีน้ำเลือดน้ำหนองไหลออกทุกซุมซน เส้นผมเปื่อยแฉะด้วยเลือดด้วยหนอง ลิ่นที่เคยอยู่ในปากเรียบริ้วยก็หลุดออกมากจุก นัยน์ตาถลนเหลือกลาน รูปร่างหน้าตาของตนเองขณะนั้นนอย่ำว่าแต่จะให้ใครอื่นจำได้เลย แม้ตัวเองก็จำไม่ได้ อย่ำว่าแต่จะให้ใครอื่นไม่รังเกียจสะดุ้งกลัวเลย แม้แต่ตัวเองก็ต้องยากจะห้ามความรู้สึกนั้น ผิดพรรณที่อุตสาหะพยายามถนอมรักษาในังดงามเจริญตาเจริญใจ ใส่หยุกยาเครื่องอบเครื่องชุบไล่เครื่องประทีนอันมีกลิ่นมีคุณค่าราคาแพงทั้งหลาย มีลักษณะตรงกันข้ามกับความปรารถนาอย่างสิ้นเชิง เมื่อความตายมาถึง.

○ เมื่อความตายมาถึง ไม่มีผู้ใดจะสามารถถนอมรักษาทะนุบำรุงร่างกายของเขาไว้ได้ แม้สมบัติพัสดานที่แสวงหาไว้ระหว่างมีชีวิตจนเต็มสติปัญญาความสามารถแม้ด้วยเล่ห์กล เพื่อใช้ทะนุถนอมรักษาเชิดชูบำรุงตัวของเรา ก็ติดร่างไปไม่ได้เลย เป็นจริงดังพุทธ-

ศาสนาสัญญาชีวิตว่า ทรัพย์สักนิดก็ติดตามคนตายไปไม่ได้ ให้ความสุข ความสมบูรณ์ ความสะดวกสบาย ความปกป้องคุ้มกันร่างของคนตายไม่ได้ ต้องปล่อยให้ร่างนั้นผูกพันเนาเปื่อยคืนสู่สภาพเดิม เป็นดิน น้ำ ไฟ ลม ประจำโลกต่อไป ต้องตามพุทธศาสนาสัญญาชีวิตว่า “สัตว์ทั้งปวงจะทิ้งร่างไว้ในโลก”

○ ผู้มีความเข้าใจว่าตายแล้วจะไปเกิดเป็นอะไร สุข ทุกข์อย่างไรเราไม่รับรู้ด้วยแล้ว จึงไม่มีความหมาย นี่เป็นความเข้าใจผิดอย่างยิ่ง เป็นโมหะสำคัญ ก็ที่เราเกิดเป็นนั่นเป็นนี่กันในชาตินี้ ทำไมเราจึงรู้สึกสุขรู้สึกรู้ทุกข์ ทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้ว่าจะเกี่ยวข้องกับชาติก่อนอย่างไร.

○ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่เชื่อว่า มีชาติในอดีต และชาติในอนาคต เชื่อว่าก่อนที่จะมาเกิดในชาตินี้ได้ เคยเกิดในชาติอื่นมาแล้ว และก็จะต้องเกิดในชาติหน้าต่อไปอีก ไม่รู้ที่ชาติต่อก็ชาติถ้าย่างทำกิเลสให้สิ้นไปไม่ได้.

○ อย่าพลอยเป็นไปกับคนเป็นอันมาก ที่มีโมหะ

หลงเข้าใจผิดอย่างยิ่ง ว่าจับสันความเป็นคนในชาตินี้แล้ว ก็ไม่รู้เรื่องรู้ราวเกี่ยวกับชาติต่อไป เพราะฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่ควรแสวงหาความสุขสมบูรณ์ให้ตนเองให้เต็มที่ในชาตินี้ ผู้ใดมีโมหะหลงผิดเช่นนี้จะสามารถทำความผิดร้ายได้ทุกอย่าง เพื่อประโยชน์ตนทรยศคดโกง เบียดเบียนทำร้ายแม้กระทั่งชีวิตเขาก็ทำได้ เป็นการสร้างกรรมที่จะให้ผลแก่ตนเองแน่นอน.

○ คนจะต้องเสวยผล เสวยทุกขเวทนา ทั้งในโลกนี้และเมื่อละโลกนี้ไปแล้วตามกรรมของตน ต้องตามพุทธภาษิตว่า “กรรมของตนเองย่อมนำไปสู่ทุกคติ”

○ ปราชญ์กล่าวว่าชีวิตนี้น้อยนัก ก็คือชีวิตในชาตินี้น้อยนักชีวิตในชาติข้างหน้ายาวนานไม่อาจประมาณได้ ชีวิตในภพข้างหน้าจะสิ้นสุดเมื่อไรขึ้นอยู่กับความหมดจดจากกิเลสอย่างสิ้นเชิงเท่านั้น เปรียบชีวิตข้างหน้ากับชีวิตนี้แล้ว ชีวิตนี้จึงน้อยนัก แม้รักตนจริงก็ควรรักให้ตลอดไปถึงชีวิตชาติหน้าข้างหน้าด้วย ไม่ใช่จะคิดเพียงสั้น ๆ รักแต่ชีวิตนี้เท่านั้น.

๐ หาคความสมบูรณ์พูนสุขในชีวิตนี้ภายในขอบเขตที่ขอบที่ถูกทำนองคลองธรรมเกิด ผลแห่งกรรมทั้งในชาตินี้และชาติหน้าต่อไป ที่จะต้องเสวยแน่ จะได้ไม่เป็นผลร้าย ไม่เป็นผลของบาปกรรม ที่ให้ความทุกข์มิได้ให้ความสุข.

๐ ชีวิตใคร ใครก็รัก ชีวิตเรา เราก็รัก ชีวิตเขา เขาก็รัก ความตายเรากลับ ความตายเขาก็กลับ ของของใคร ใครก็หวง ของของเรา เราหวง ของของเขา เขาก็หวง.

๐ จะลักจะโกงจะฆ่าจะทำร้ายใครสักคน ขอให้นึกกลับกันเสียให้เห็นเขาเป็นเรา เราเป็นเขา คือเขาเป็น ผู้ที่จะลักจะโกงจะฆ่าจะทำร้ายเรา เราเป็นเขาผู้ที่ จะถูกลักถูกโกงถูกฆ่าถูกทำร้าย ลองนึกเช่นนี้ให้เห็นชัดเจน แล้วดูความรู้สึกของเรา จะเห็นว่าที่เต็มไปด้วยโมหะนั้นจะเปลี่ยนเป็นเมตตากรุณา.

๐ ชาวผู้พยายามป้องกันสมบัติของตนจนเสียชีวิต นั้นน่าสลดสังเวชยิ่งนัก หรือชาวแม่ผู้กำลังจะสิ้นชีวิต

แล้ว แต่ก็ยังพยายามกระเสือกกระสนรักษาสมบัติมีค่าของตนที่ติดตัวอยู่ก็น่าสงสารที่สุด พบข่าวเหล่านี้เมื่อไร ขอให้รีบถึงใจคนเหล่านั้น อย่าคิดทำร้าย อย่าคิดเบียดเบียนกันเลย.

- ทุกคนจะต้องตาย และจะตายในเวลาไม่นาน ชีวิตของมนุษย์นี้จะยืนนานเกิน ๑๐๐ ปี ก็ไม่มาก ทั้งยังเหลืออยู่ไม่ถึง ๑๐๐ ปีอีกด้วย คนไม่ได้อายุยืนเพราะทรัพย์ จะทำทุกวิถีทางแม้ที่ชั่วช้าโหดร้ายเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ทำไม่เล่า ในเมื่อชีวิตดับสลายแล้วทุกสิ่งในชีวิตเคยครองก็ต้องสูญสลายพลัดพรากจากไป.
- ทรัพย์ติดตามคนตายไปไม่ได้ แต่เหตุแห่งการแสวงหาทรัพย์โดยมิชอบ ซึ่งเป็นกรรมไม่ดี ติดตามคนตายไปได้ ให้ผลเป็นความทุกข์ความเดือดร้อนแก่คนที่ตายไปแล้วได้ ทรัพย์จึงไม่ใช่สิ่งที่พึงแสวงหาโดยไม่คำนึงให้รอบคอบถึงความถูกต้องความผิดความควรความไม่ควร.
- ทรัพย์ที่แสวงหาด้วยความโลภเป็นใหญ่ ได้ทำ

ลายชีวิตและทำลายชื่อเสียงเกียรติยศของใครต่อใคร
มาแล้วอย่างประมาทมิได้ ปรากฏให้เห็นอยู่ในชีวิตนี้.

○ ความโลภโดยไม่มีขอบเขตนั้นเป็นทุกข์หนักนัก
ทั้งโลกในทรัพย์สินยศในชื่อ ล้วนเป็นทุกข์หนักนักทั้ง
สิ้น ตนเองก็เป็นทุกข์ ทั้งยังแผ่ความทุกข์ไปถึงผู้อื่นอีก
ด้วย จึงเป็นกรรมไม่ดี.

○ ถ้าทุกข์ร้อนเพราะความอยากได้ไม่สิ้นสุดใน
ลาภในยศในชื่อจะดับทุกข์ร้อนนั้นได้ด้วยทำกิเลสให้
หมดจด.

○ ชีวิตในภพชาติข้างหน้าอันยาวนานนักหนา จะ
เป็นชีวิตดีมีสุขเพียงไร ขึ้นอยู่กับกรรมที่ทำไว้แล้วทั้ง
ในอดีตชาติและในชาตินี้เป็นสำคัญ จะฉลาดนักถ้าจะ
ไม่ลืมความจริงนี้.

○ จะฉลาดที่สุดถ้าจะไม่มุ่งคำนึงถึงแต่ความสุข
เฉพาะในชีวิตนี้หรือชีวิตหน้า แต่จะมุ่งคำนึงว่าจะพึง
ปฏิบัติอย่างไรให้เต็มสติปัญญาความสามารถ เพื่อไม่

ต้องมีภพชาติข้างหน้าอีกต่อไป เพราะความเกิดเป็น
ความทุกข์แท้.

○ ผู้ฉลาดมีสัมมาทิฐิความเห็นชอบจักมุ่งมั่นเพียร
อบรมสติอบรมปัญญาให้สามารถทำลายกิเลสคือ
ราคะหรือโลภะ โทสะ และโมหะให้หมดจด เพื่อ
พาดนให้พ้นได้จากความเกิด อันเป็นทุกข์แท้.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์
๙๔๗ ถ อรุณอมรินทร์ เขต บางกอกน้อย กทม ๑๐๗๐๐
โทร ๔๑๑-๑๕๒๓, ๔๑๒-๖๕๕๒
นายธีระ เจียรดิษฐ์สารณ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

